

Дончик Н.П.,
аспірант Одеського регіонального інституту
державного управління НАДУ
при Президентіві України

АНАЛІЗ СТАНУ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ МІЖРІВНЕВОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Аннотація. В статті визначено стан та узагальнено дослідження міжрівневої взаємодії у системі державного управління за період 2001-2009 рр. за чотирма основними напрямками такої взаємодії.

Аннотація. В статье определено состояние и обобщены исследования межуровневого взаимодействия в системе государственного управления за период 2001-2009 года по четырем основным направлениям такого взаимодействия.

Summary. In the article the state and summarized research on the interaction between the level of public administration for the period 2001-2009 and was selected by the author of four main areas of such cooperation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Дослідженню міжрівневої взаємодії у системі державного управління на даний час присвячено чимало досліджень. В той же час бракує робіт з їх систематизації та узагальнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми. Дане дослідження продовжує напрям, що започаткований у роботах автора [1, 2], а саме, розвиток теорії і методології міжрівневої взаємодії у системі державного управління.

Формування мети (постановка завдання). Метою даної статті є визначення сучасного стану та узагальнення досліджень міжрівневої взаємодії у системі державного управління.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отримання наукових результатів дослідження. Для досягнення поставленої мети здійснено узагальнення досліджень міжрівневої взаємодії у системі державного управління, спираючись на дані з інформаційних джерел [3, 4], у термін 2001-2009 рр. та за чотирма основними напрямками, виділеними у роботі [2]. Розглянемо їх докладніше.

1. Узагальнення досліджень внутрішньої взаємодії у структурі органів державної влади та управління. Одним з найбільш відомих у світі підходів до вдосконалення міжрівневої взаємодії у структурі органів державної влади та управління є проведення політичної та адміністративної реформ. Політична реформа пов'язана зі зміною політичних структури та процесів у державі, удосконаленням конституції та виборчого права, а також взаємовідносин політичного керівництва країни і системи державного управління. Саме у цьому руслі виконані дослідження В. В. Голубь, Ю. Я. Друка та інші. Зокрема в роботі В. В. Голубь піднята проблема оптимізації взаємодії політичного керівництва та державного управління в умовах модернізації політико-адміністративної

системи України. Ю. Я. Друк дослідив питання модернізації державного управління в контексті реформування політичної системи.

Незавершеність адміністративної реформи в Україні, започаткованої у 1998 році, породжує численні проблеми та завдання для подальшого вирішення. Очікується повернення влади до цього питання, а, відтак, залишається актуальною увага дослідників до адміністративного реформування в Україні. У цьому напрямі проведені дослідження І. І. Смагіна, Г. Ю. Псарьова, О. С. Конотопцева, М. Г. Орел, А. П. Лелеченко А. В. Дуди та інші. Наприклад, І. І. Смагіним проведено дослідження інтегративної ідеології та її ролі у системі адміністративного реформування. Г. Ю. Псарьов виділив та ґрунтовно проаналізував теоретико-методологічні засади реформування адміністративно-територіального устрою та територіальної організації влади. В роботі О. С. Конотопцева розглянуті концептуальні основи реформування територіальної організації державного управління. М. Г. Орел у досліджувала теоретико-методологічний аспект адміністративного реформування в Україні в умовах глобалізації. В роботі А. П. Лелеченко проведено теоретико-методологічний аналіз децентралізації в системі державного управління в Україні. В роботі А. В. Дуди розглядалися питання вдосконалення функцій і структури Кабінету Міністрів України в період адміністративної реформи.

Заслужують на особливу увагу дослідження щодо формування управлінської еліти в Україні, що є одним з ключових напрямів становлення стабільної та ефективної державної влади. Серед відповідних досліджень роботи Ю. В. Конотопцевої, Н. Ф. Селютіної та інші. Так, в роботі Ю. В. Конотопцевої досліджено державно-управлінську еліту як чинник державотворення в Україні. Н. Ф. Селютіна присвятила своє дослідження формуванню політико-адміністративної еліти і особливостям прояву її суб'єктивного потенціалу на регіональному рівні.

Низка робіт присвячено питанням теоретико-методологічного осмислення системи державного управління, зокрема її інституційної основи та взаємовідносин в її структурі. Незавершеність формування системи державної влади, її нестабільність потребує пошуку шляхів подолання цих явищ, зокрема завдяки новим інституційним та організаційним підходам. Серед досліджень у цьому напрямку можна навести роботи І. А. Радзівського, О. В. Радченка, В. П. Солових, Т. О. Сербинської, Н. П. Довгань та інші. Наприклад, в роботі І. А. Радзівського розглянуто трансформацію системних характеристик державного управління в умовах глобалізації. О. В. Радченко досліджував інституційну взаємодію народовладдя та органів державної влади у виборах. В роботі В. П. Солових досліджено владу в системі суб'єктно-об'єктних управлінських відносин в державі. Т. О. Сербинська провела системнорівневий аналіз і моделювання суб'єктної складової державного управління. Н. П. Довгань присвятила свою роботу дослідженню питань конфліктів в державному управлінні та шляхам їх вирішення.

Проблеми та нові завдання міжрівневої взаємодії у системі державного управління, як правило, проявляються під час формування та

реалізації державної політики (економічної, соціальної, гуманітарної, екологічної тощо) у різних галузях та сферах суспільної життєдіяльності. У цьому напрямку маємо дослідження Г. В. Дмитренка, Л. М. Сав'юка, Н. С. Орлової, В. Г. Сагіра, В. М. Трубарова, С. В. Корнійчука, О. М. Соловйова, Т. М. Дудіна, Ю. С. Ковалевська та інші. Зокрема, Г. В. Дмитренко дослідив питання державного управління процесами адаптації податкової системи України до вимог Європейського Союзу. В роботі Л. М. Сав'юка розглянуті питання формування системи державного управління корпоративними структурами в Україні. Н. С. Орлова розглянула питання розвитку багаторівневої системи державного регулювання інвестиційної діяльності. В. Г. Сагір розглянув державне регулювання природних монополій (на прикладі електроенергетики). В. М. Трубаров присвятив роботу механізмам взаємозв'язку процесів приватизації і державного управління бюджетними доходами. В роботі С. В. Корнійчука досліджено державну політику у сферах державного і регіонального управління розвитком житлово-комунального господарства. О. М. Соловйов присвятив своє дослідження вдосконаленню механізмів державного регулювання інноваційних процесів в Україні та регіонах. Т. М. Дудін дослідив формування системи державної підтримки іноземного інвестування на регіональному рівні. Ю. С. Ковалевська присвятила свою роботу проблемним питанням державного управління процесами забезпечення екологічної безпеки в Україні.

Чимало досліджень присвячено регіональному та місцевому аспектам міжрівневої взаємодії у структурі органів державної влади та управління. Саме на середній та низовій ланках державне управління набуває найбільшої конкретики, вирішує численні та різноманітні питання суспільних відносин, потребує чітких рекомендацій та пропозицій щодо підвищення його ефективності. Значною мірою це досягається вдосконаленням організаційних структур та відносин в ієрархічній системі державного управління. Серед досліджень у цьому напрямку роботи Т. О. Проценка, І. І. Артим, І. І. Колосовської, В. Г. Титарчука, Л. В. Покрови, О. В. Богданова, С. Г. Давтяна, Л. В. Набоки, Н. В. Фоміцької, І. О. Федіва, Н. Ф. Селютіної та інші. В роботі Т. О. Проценка увагу було зосереджено на організаційно-правових засадах діяльності органів виконавчої влади в регіоні України. І. І. Артим провела оцінку ефективності управління в органах державної виконавчої влади (на прикладі районних державних адміністрацій). У роботі І. І. Колосовської досліджено питання формування іміджу місцевих державних адміністрацій в Україні. В. Г. Титарчук досліджував питання державного управління в адміністративному районі міст України. В роботі Л. В. Покрови досліджені інституціональні засади формування та функціонування обласних державних адміністрацій в Україні. О. В. Богданов досліджував розвиток механізмів державного управління підготовкою управлінських кадрів для регіону. В роботі С. Г. Давтяна розкриті механізми взаємодії місцевих державних адміністрацій та територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади. Л. В. Набока дослідила структурно-функціональне забезпечення реалізації державно-управлінських відносин на територіальному рівні. Реалізації

державної влади на територіальному рівні також присвячена робота Н. В. Фоміцької. І. О. Федів проаналізував міжбюджетні взаємовідносини в період трансформації суспільства в Україні.

Серед робіт, що присвячені вдосконаленню міжрівневої взаємодії у системі державного управління, маємо такі, що спрямовані на вдосконалення фінансового контролю. Серед них роботи А. О. Монаєнка, В. В. Поліщука та інші. В роботі А. О. Монаєнка розглянуто фінансово-бюджетний контроль в механізмі державного регулювання територіального розвитку. В. В. Поліщук дослідив механізми вдосконалення парламентського фінансового контролю (на прикладі Автономної Республіки Крим).

Важливий напрям досліджень міжрівневої взаємодії у системі державного управління пов'язаний з процесами формування сучасного постіндустріального, інформаційного суспільства. Реалізація функції комунікації, зокрема з використанням нових інформаційних технологій все більше привертає увагу дослідників. Серед досліджень цього напрямку можна зазначити роботи Н. М. Драгомирецької, Ю. В. Уманського, Я. С. Храпської, Д. А. Терещенко та інші. Так, у роботі Н. М. Драгомирецької досліджено теоретико-методологічний аспект комунікативної діяльності в державному управлінні. Робота Ю. В. Уманського присвячена вирішенню низки питань інформаційного забезпечення системи державного управління. В роботі Я. С. Храпської проведено дослідження державних механізмів забезпечення взаємодії гілок влади на засадах інформаційної логістики. Д. А. Терещенко дослідила питання організаційно-правового забезпечення комунікативної діяльності місцевих органів влади.

2. Узагальнення досліджень зовнішньої взаємодії між системою державної влади та міждержавними і міжнародними установами та організаціями. Значна кількість проблем та завдань міжрівневої взаємодії між системою державної влади та міждержавними й міжнародними установами та організаціями виникає у зв'язку з євроінтеграційним спрямуванням України. Це багатовекторний напрям досліджень, оскільки стосується численних проблем і питань вдосконалення цього типу взаємодії. Серед робіт у цьому напрямку можна зазначити дослідження О. А. Малиновської, А. О. Лавренчука, К. Л. Шкумбатюк, І. В. Кравчук, С. К. Андрійчука, Л. В. Пшеничної, О. М. Кушніренка, Ю. Е. Лагутова, Е.Х. Топалової та інші. Зокрема у роботі О. А. Малиновської розглянута проблема управління зовнішніми міграціями в контексті європейської інтеграції України. А. О. Лавренчуком розглянуті питання становлення та розвитку регіональних механізмів інтеграції України до Європейського Союзу. У роботі К. Л. Шкумбатюк досліджена державна політика України у сфері громадянства в контексті європейської інтеграції. Робота І. В. Кравчук присвячена порівняльному аналізу механізмів державного управління процесом адаптації національного права до права ЄС. С. К. Андрійчук розглянув питання державного управління реформуванням вищої освіти в Україні в контексті Болонського процесу. Л. В. Пшенична акцентувала роботу на державному сприянні адаптації системи вищої освіти в Україні до вимог Болонського процесу. О. М. Кушніренко

дослідив державну підтримку розвитку транскордонного співробітництва. Ю. Е. Лагутов проаналізував політико-управлінські засади взаємодії України з українською діаспорою в державах Європейського Союзу. Е. Х. Топалова присвятила свою роботу питанням наближення вітчизняної системи врядування до європейських стандартів на регіональному рівні.

Низка робіт пов'язана з зовнішньоекономічними відносинами України з країнами світу. Серед них роботи В. В. Шпачука, О. В. Стеценка, П. О. Мойсейченка, М. П. Бублія та інші. Так, в роботі В. В. Шпачука розглянуті питання стратегічного управління державним зовнішнім боргом України. О. В. Стеценко присвятив своє дослідження питанням регіонального управління розвитком зовнішньоекономічної діяльності в системі державного управління. П. О. Мойсейченко дослідив питання розвитку стимулюючої функції державного управління зовнішньоекономічною діяльністю. В роботі М. П. Бублія досліджені питання державного регулювання зовнішньої міграції робочої сили в Україні.

3. Узагальнення досліджень зовнішньої взаємодії між системою державної влади та системою місцевого самоврядування. В Україні накопичилися численні проблемні ситуації у взаємодії між системами державної влади та місцевого самоврядування, які все частіше укупі розглядаються як система публічного управління. Це знайшло відображення у виборі тематики багатьох досліджень.

У низці робіт досліджувалися різноманітні механізми взаємодії між системою державної влади та системою місцевого самоврядування. Серед таких роботи О. В. Молодцова, В. О. Лактіонова, О. С. Петренко, В. С. Циплухіної, В. Ю. Пересоляка, В. Т. Савицького, В. Ю. Стрельцова, Д. О. Чебикіна та інших. О. В. Молодцов розкрив сутність та логіку впровадження сітьової парадигми територіального розвитку. В роботі В. О. Лактіонова розглянуті питання взаємовідносин органів місцевого самоврядування з органами державної влади в регулюванні соціального захисту населення. О. С. Петренко присвятила роботу питанню формування інтегрованого інституту публічної служби в Україні. В. С. Циплухіна розглянула механізми взаємовідносин органів публічної влади в процесі управління земельними ресурсами. В. Ю. Пересоляк дослідив формування механізму державного управління земельними ресурсами населених пунктів. В. Т. Савицький присвятив роботу документаційному забезпеченню діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування України. В. Ю. Стрельцов дослідив питання державного фінансового контролю діяльності органів місцевого самоврядування. Д. О. Чебикін розглянув механізми державного управління власністю на регіональному рівні.

Чимало наукових розвідок присвячені вирішенню питанню більш справедливого та ефективного фінансування у взаємовідносинах центральної та місцевої влади. Зокрема, це роботи Н. І. Балдич, О. М. Ніколаєвої, Я. М. Казюк, С. В. Осадчук, Г. Г. Васюкова та інших. У роботі Н. І. Балдич йдеться про державну політику фінансового вирівнювання місцевих бюджетів. О. М. Ніколаєва дослідила взаємодію місцевих органів

виконавчої та представницької влади в реалізації бюджетних відносин. Я. М. Казюк присвятила роботу регіональному аспекту державного регулювання міжбюджетних відносин. С. В. Осадчук розглянула державно-управлінський аспект механізмів забезпечення бюджетної стабільності на регіональному рівні. Г. Г. Васюков дослідив питання забезпечення фінансової автономії органів місцевого самоврядування.

Одним з основних завдань таких досліджень є пошук шляхів формування ефективного місцевого самоврядування в Україні. За цим напрямом маємо роботи О. Д. Лазор, І. О. Дегтярьової, В. М. Переверзєва, Л. О. Савенка, І. Б. Ковтун, М. І. Росенка, Ж. А. Новицької, О. Б. Бабича, Н. О. Пушкарьової та інших. О. Д. Лазор розглянула проблему інституціоналізації публічної самоврядної влади в Україні. В роботі І. О. Дегтярьової досліджені домінанти державної політики розвитку місцевого самоврядування в Україні. В. М. Переверзєв досліджував питання вдосконалення механізму узгодження державних і місцевих програм соціально-економічного розвитку територій. Л. О. Савенко проаналізував питання статусу інституту місцевого самоврядування у вимірах сучасної комунікативної парадигми. І. Б. Ковтун дослідила організаційно-правові особливості та шляхи вдосконалення діяльності органів місцевого самоврядування на регіональному рівні в Україні. В роботі М. І. Росенко розглянуто організацію влади у містах зі спеціальним статусом (на прикладі м. Севастополь). Ж. А. Новицька розглянула завдання державного регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку промислового міста. О. Б. Бабич дослідив питання результативності функціонування суб'єктів державного управління та місцевого самоврядування на основі впровадження корпоративної культури. Н. О. Пушкарьова присвятила свою роботу визначенню та аналізу теоретико-методичних засад державного управління соціально-економічним розвитком малих міст у сучасних умовах.

В низці робіт дослідники звертаються до зарубіжного досвіду передових країн світу щодо вирішення проблемних питань взаємодії між системами державної влади та місцевого самоврядування. Серед таких досліджень роботи В. В. Карпенка, В. О. Федотова, Л. Р. Михайлинин, І. П. Шелепницької, О. В. Чумакової, В. М. Тимків та інші. В роботі В. В. Карпенка проаналізований досвід України і Франції щодо механізмів розв'язання протиріч між виконавчою владою і місцевим самоврядуванням на регіональному рівні. В роботі В. О. Федотова розглянуті питання реформування системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду. Л. Р. Михайлинин присвятила свою роботу вдосконаленню системи місцевого управління в Україні з використанням зарубіжного досвіду. І. П. Шелепницька ґрунтовно проаналізувала досвід для України становлення системи місцевого самоврядування в Республіці Італія. О. В. Чумакова дослідила шляхи розвитку місцевого самоврядування України в контексті досвіду держав Європейського Союзу. В. М. Тимків розглянув питання організації діяльності органів місцевого самоврядування: досвід Великобританії.

4. *Узагальнення досліджень зовнішньої взаємодії між системою державної влади та системою громадянського суспільства.* Становлення громадянського суспільства розглядається всіма політичними силами як одне з головних завдань та перспектив українського суспільства. Саме з ним пов'язуються процеси подальшої демократизації країни, перспективи її європейського майбутнього. Але це завдання є складним і багатовекторним, оскільки воно стосується взаємовідносин держави з різними представниками такого суспільства, в тому числі з громадськістю, політичними партіями та рухами, профспілками, бізнесом, ЗМІ тощо. Саме тому у даному напрямку маємо численні наукові дослідження й кількість їх в останні роки невідомо зростає. Об'єктивно маємо чимало проблем у цьому напрямку, а відтак й великий попит на такі дослідження.

Загальним питанням взаємодії державного управління та місцевого самоврядування з системою громадянського суспільства присвячені роботи С. М. Серьогіна, Л. М. Усаченко, О. О. Бабінової, Т. О. Бутирської, В. О. Купрія, Ю. І. Работи, Л. М. Руїс Мендісабаль та інші. Зокрема, в роботі С. М. Серьогіна у широкому аспекті розглянуто роль і місцев державного службовця у взаємовідносинах влади і суспільства. Л. М. Усаченко поаналізувала теоретико-методологічні засади розвитку взаємовідносин органів державної влади з неурядовими організаціями. О. О. Бабінова розкрила теоретико-методологічний аспект взаємодії органів державного управління і місцевого самоврядування з громадськістю. Т. О. Бутирська дослідила управлінський аспект оптимізації взаємодії державної влади і громадянського суспільства. В. О. Купрій розглянув організацію громадянського суспільства як суб'єкти вироблення державної політики. В роботі Ю. І. Работи досліджені зв'язки з громадськістю як інститут державного управління. В роботі Л. М. Руїс Мендісабаль зв'язки з громадськістю розглядаються як комунікативний аспект державного управління.

Великий пакет досліджень присвячений конкретним питанням взаємодії державного управління та місцевого самоврядування з громадськістю. Серед робіт цього напрямку дослідження С. М. Вдовенка, С. В. Колосок, В. І. Надрага, О. Я. Хуснутдінов, К. В. Плоского, Н. П. Ковалішина, М. В. Канавець, С. О. Москаленко, О. В. Поколодна, А. В. Стойка, О. В. Тинкован, А. Й. Серант, Г. Ф. Ігнат'єва та інші.

В роботі С. М. Вдовенка досліджені організаційні та договірно-регуляторні механізми взаємовідносин Української держави і закордонного українства. С. В. Колосок дослідив зв'язки з громадськістю у формуванні іміджу органів державного управління. В. І. Надрага дослідив взаємодію владних структур, політичних і громадських організацій як засіб підвищення ефективності управління на регіональному рівні. О. Я. Хуснутдінов проаналізував державно-управлінський аспект у відношеннях з громадським рухом як чинником формування громадянського суспільства в Україні. В роботі К. В. Плоского досліджено молодіжний громадський рух як чинник державотворення в Україні. Н. П. Ковалішина дослідила взаємодію жіночих громадських організацій з органами державної влади як фактор здійснення гендерної політики в Україні. М. В.

Канавець присвятила свою роботу впливу молодіжного руху на формування та реалізацію державної політики України. С. О. Москаленко дослідила громадські організації як суб'єкти формування та реалізації соціальної політики в Україні. О. В. Покогодна розглянула механізм вдосконалення взаємодії органів податкової служби з громадськістю. А. В. Стойка дослідив механізми ефективної взаємодії органів державної влади і громадських об'єднань на регіональному рівні. О. В. Тинкован дослідила неурядові організації як суб'єкти вироблення державної політики. А. Й. Серант розкрив державно-управлінський аспект зв'язків з громадськістю в системі місцевих органів влади. Г. Ф. Ігнат'єва дослідила взаємодію органів місцевого самоврядування з громадськістю в процесі управління медичним забезпеченням населення монофункціональних міст України.

Різновидом взаємодії державного управління та місцевого самоврядування з системою громадянського суспільства є взаємодія з ЗМІ (засобами масової інформації). Як приклади досліджень у цьому напрямку маємо роботи В. М. Головія, Н. М. Ільченко, В. О. Мінаєвої, М. Г. Лашкіної та інші. В. М. Головій дослідив механізми взаємодії влади та ЗМІ в контексті становлення громадянського суспільства в Україні. Робота Н. М. Ільченко присвячена механізмам реалізації державної політики у сфері засобів масової інформації на регіональному рівні. В. О. Мінаєва розглянула принципи організації та засоби забезпечення урядового PR. М. Г. Лашкіна дослідила концептуальні засади взаємодії органів державної влади та засобів масової інформації в умовах демократизації державного управління в Україні.

Низка робіт присвячені взаємодії державного управління та місцевого самоврядування з політичними партіями. Серед них роботи В. В. Баштанника, Б. М. Максимця, В. Я. Місюри, П. В. Ворони, І. А. Фетеску, Л. Л. Приходченко та інші. Зокрема, в роботі В. В. Баштанника йдеться про державне управління в системі владно-партійної взаємодії. Б. М. Максимець розглянув політичні партії як чинники формування та реалізації стратегії державної політики. В. Я. Місюра дослідив особливості взаємодії політичних партій та органів місцевого самоврядування в розбудові громадянського суспільства в Україні (державно-управлінський аспект). П. В. Ворона присвятив роботу питанням експлікації місцевого самоврядування в програмах політичних партій України. І. А. Фетеску дослідила шляхи вдосконалення механізмів державного управління електоральним процесом в Україні. Л. Л. Приходченко розглянула та проаналізувала проблеми становлення політичного лідерства на регіональному рівні (на прикладі Південного регіону).

Спостерігається процес посилення уваги держави та місцевого самоврядування до проблем підприємництва й, зокрема, малого бізнесу. Серед таких роботи І. О. Драгана, В. Т. Лагна, С. М. Кулика, О. А. Дегтяра, І. В. Сітко та інші. В роботі І. О. Драгана розглянуті питання формування державної підтримки розвитку малого підприємництва. В. Т. Лагно дослідив загальнодержавні та регіональні пріоритети розвитку малих підприємств. С. М. Кулик дослідив державну регуляторну політику сприяння розвитку малого підприємництва. О. А. Дегтяр розглянув

механізми державного регулювання розвитку малого підприємництва на регіональному рівні. В роботі І. В. Сітко досліджені питання державного регулювання розвитку малого та середнього підприємництва в умовах інформаційного суспільства.

Важливим напрямом досліджень є соціальне партнерство, яке набуває все більшого визнання в країні як ефективний засіб взаємодії державного управління та місцевого самоврядування з системою громадянського суспільства. Відповідно зростає попит на дослідження у цьому напрямі. Серед прикладів таких досліджень можна зазначити роботи Н. Г. Діденко, Н. В. Калінкіної, Н. В. Піроженка, В. В. Новака, М. Л. Братковського, С. Г. Захарової та інші. Н. Г. Діденко провела ґрунтовні дослідження теоретико-методологічних засад розробки та функціонування механізмів державного управління в системі соціального партнерства. В роботі Н. В. Калінкіної досліджені партнерські відносини між владою та "третьім сектором" у соціальній державі. Н. В. Піроженко розглянув механізми становлення та розвитку соціального партнерства органів публічної влади і неурядових некомерційних організацій. В. В. Новак дослідив стан та перспективи розвитку організаційно-правових питань соціального партнерства органів державної влади та громадських об'єднань в Україні. М. Л. Братковський розглянув питання управління громадянською злагодою в регіоні. С. Г. Захарова присвятила роботу питанням державно-приватного партнерства в системі регулювання туристичної галузі України.

Ще одним перспективним напрямом досліджень є надання управлінських послуг органами влади як напрям взаємодії державного управління та місцевого самоврядування з системою громадянського суспільства. Серед прикладів таких досліджень можна зазначити роботи В. С. Долечека, О. В. Поляк, Д. В. Сухінін, В. Д. Полтавець, В. Д. Полтавець, В. П. Пархоменко та інші. Так, В. С. Долечек дослідив організаційно-правовий аспект надання управлінських послуг населенню органами виконавчої влади України. О. В. Поляк розглянула механізми надання управлінських послуг органами влади. Д. В. Сухінін дослідив питання формування політики надання якісних муніципальних послуг. В. Д. Полтавець розглянула питання діяльності органів місцевого самоврядування щодо забезпечення якості надання громадських послуг. В. П. Пархоменко присвятив роботу інформаційному забезпеченню місцевого самоврядування при наданні послуг населенню.

Підводячи підсумки дослідження, можна виділити поле проведених сучасних досліджень з проблем, питань і завдань міжрівневої взаємодії у системі державного управління, як це показано на рис. 1. Це поле, з одного боку, дозволяє виділити основні напрями таких досліджень, що, за переважною своєю більшістю, відповідають попиту на них в суспільстві та є актуальними, а, з другого боку, визначити ті напрями, що є не дослідженими або мало дослідженими й є привабливими для нових наукових розвідок.

Рис. 1. Поле проведених сучасних досліджень з проблем, питань і завдань міжрівневої взаємодії у системі державного управління

Висновки. В статті визначено стан та узагальнено дослідження міжрівневої взаємодії у системі державного управління. Узагальнення здійснене за період 2001-2009 рр. і за чотирма основними напрямками міжрівневої взаємодії у системі державного управління, а саме: внутрішньою взаємодією у структурі органів державної влади та управління; зовнішньою взаємодією між системою державної влади та міждержавними і міжнародними установами та організаціями; зовнішньою взаємодією між системами державної влади та місцевого самоврядування; зовнішньою взаємодією між системами державної влади та громадянського суспільства. Як результат дослідження виділено поле проведених сучасних досліджень з проблем, питань і завдань міжрівневої взаємодії у системі державного управління.

Використані джерела інформації:

- 1.Бакуменко В. Д. Сутність та складові міжрівневої взаємодії у системі державного управління / В. Д. Бакуменко, Н. П. Дончик // Зб. наук. праць Одеського регіонального інституту державного управління “Актуальні проблеми державного управління”. – Одеса: ОРІДУ НАДУ. – 2009. – Вип. 4.
- 2.Дончик Н. П. Аналіз дисертацій з міжрівневої взаємодії у системі державного управління (2001 – 2009 рр.) / Н. П. Дончик // Зб. наук. праць Одеського регіонального інституту державного управління “Актуальні проблеми державного управління”. – Одеса: ОРІДУ НАДУ. – 2010. – Вип. 1.
- 3.Електронна бібліотека авторефератів дисертацій Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua/eb/ard.html>
- 4.Автоматизовані системи обліку і контролю використання інтелектуальної власності - <http://avtoreferat.net/content/category/6/6/45/>

Рецензент: Бакуменко В.Д., д.держ.упр., професор.

УДК 338.824.5

Застрожнікова І.В.,

здобувач,

Академія муніципального управління

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В ІЄРАРХІЧНИХ СИСТЕМАХ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Анотація. Визначено ефективне державне управління в ієрархічних системах аграрної сфери. Застосовано методи системного аналізу для управління ресурсами в аграрній сфері.

Аннотация. Определено эффективное государственное управление в иерархических системах аграрной сферы. Применены методы системного анализа для управления ресурсами в аграрной сфере.

Annotation. Effective state administration is certain in the hierarchical systems of agrarian sphere. The methods of systems analysis are applied for the management by resources in an agrarian sphere.

Постановка проблеми.

Розвиток сучасного суспільства в більшості країн досяг такого рівня глобалізації та глибини зв'язків між усіма сферами діяльності, що виникла нагальна потреба в розробці нових методів управління соціально-економічними процесами як в межах окремої країни, так і у світовій спільноті. Одним із таких новітніх напрямів є програмний метод управління соціально-економічними процесами різних рівнів і призначення, різної орієнтації та різних термінів виконання відповідних програм, від підприємницьких і державних до міжнародних. Велика концентрація ресурсів і коштів, потрібних для втілення таких програм, їх значимість для суспільства роблять надзвичайно актуальними проблеми глибокого та всеосяжного дослідження умов, заходів і засобів втілення